

Polis a sztuka - archaiczny okres starożytnej Grecji

- Polis a sztuka - archaiczny okres starożytnej Grecji

Polis a sztuka - archaiczny okres starożytnej Grecji

Źródło: online skills.

Ważne daty

ok.1200-800 p.n.e. – okres wieków ciemnych

800-621 p.n.e. – okres wczesnej sztuki archaicznej

620-560 p.n.e. – okres dojrzałej sztuki archaicznej

560-480 p.n.e. – okres późnej sztuki archaicznej

480 p.n.e. – bitwa pod Termopilami, bitwa pod Salaminą. Dwie zwycięskie dla Greków bitwy stoczone podczas wojen perskich z Dariuszem I. Data wyznaczająca granicę między epoką archaiczną a klasyczną

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Źródło: online skills.

I. Rozwijanie zdolności rozumienia przemian w dziejach sztuki w kontekście ich uwarunkowań kulturowych, środowiskowych, epok, kierunków, stylów i tendencji w sztuce. Uczeń:

1. wykazuje się znajomością chronologii dziejów sztuki, z uwzględnieniem:

b) starożytności (kultur: Mezopotamii, Egiptu, Grecji, Rzymu),

2. wymienia cechy sztuki poszczególnych epok, kierunków i tendencji;

3. rozumie konteksty kulturowe i uwarunkowania przemian w dziejach sztuki (w tym historyczne, religijne, filozoficzne);

4. prawidłowo sytuuje w czasie i w przestrzeni geograficznej poszczególne epoki, style, kierunki i tendencje w sztuce;

5. charakteryzuje i opisuje sztukę powstałą w obrębie poszczególnych epok, kierunków i tendencji;

6. samodzielnie wyszukuje informacje na temat sztuki i zjawisk artystycznych, określa źródła informacji zgodnie z zasadami prawa autorskiego i praw pokrewnych;

II. Zapoznawanie z najwybitniejszymi dziełami w zakresie architektury i sztuk plastycznych. Uczeń:

1. wymienia i rozpoznaje najbardziej znane dzieła sztuki różnych epok, stylów oraz kierunków sztuk plastycznych;

2. wskazuje twórców najbardziej reprezentatywnych dzieł;

4. zna plany i układy przestrzenne najbardziej znanych dzieł architektury oraz dzieł charakterystycznych dla danego stylu i kręgu kulturowego;

8. wymienia różne funkcje dzieł sztuki, takie jak: sakralna, sepulkralna, estetyczna i dekoracyjna, dydaktyczna, ekspresywna, użytkowa, reprezentacyjna, kommemoratywna, propagandowa, kompensacyjna, mieszkalna i rezydencjonalna, obronna, magiczna;

9. identyfikuje najbardziej reprezentatywne i najśłynniejsze dzieła na podstawie charakterystycznych środków warsztatowych i formalnych oraz przyporządkowuje je właściwym autorom;

10. określa funkcję dzieła i wskazuje jej wpływ na kształt dzieła;

13. dokonuje opisu i analizy, w tym porównawczej, dzieł z uwzględnieniem ich cech formalnych:

a) w architekturze: planu, układu przestrzennego, opisu fasady i elewacji, wnętrza,

b) w rzeźbie: bryły, kompozycji, faktury, relacji z otoczeniem,

c) w malarstwie i grafice: kompozycji, koloru, sposobów ukazania iluzji przestrzeni, kształtowania formy przez światło, w dziełach figuratywnych stopnia oddania rzeczywistości lub jej deformacji;

15. rozpoznaje w dziele sztuki temat i wskazuje jego źródło ikonograficzne;

16. rozpoznaje podstawowe motywy ikonograficzne, świętych chrześcijańskich, bogów greckich i alegorie wybranych pojęć na podstawie atrybutów;

18. formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat dzieł sztuki.

IV. Kształcenie w zakresie rozumienia i stosowania terminów i pojęć związanych z dziełami sztuki, ich strukturą i formą, tematyką oraz techniką wykonania. Uczeń:

1. definiuje terminy związane z opisem formy i struktury dzieła architektonicznego, w tym określenia dotyczące typów i elementów planów budowli, elementów konstrukcyjnych i dekoracyjnych (dekoracji fasady i wnętrza) oraz układu przestrzennego;

2. zna terminologię związaną z opisem formy i treści dzieła malarskiego, rzeźbiarskiego i graficznego, w tym m.in. nazwy formuł ikonograficznych, słownictwo niezbędne do opisu kompozycji, kolorystyki, relacji przestrzennych i faktury dzieła;

IV. Kształcenie w zakresie rozumienia i stosowania terminów i pojęć związanych z dziełami sztuki, ich strukturą i formą, tematyką oraz techniką wykonania. Uczeń:

5. analizując i opisując dzieła architektoniczne, właściwie stosuje terminy i pojęcia dotyczące struktury architektury;

6. właściwie stosuje terminy dotyczące opisu treści i formy dzieł sztuk plastycznych;

9. nazywa oznaczone na ilustracji elementy architektoniczne, właściwe dla poszczególnych stylów i tendencji, w tym:

b) dzieł antycznych greckich i rzymskich (a także powstałych w okresie renesansu, baroku i klasycyzmu, dla których antyk był inspiracją),

V. Zapoznanie ze zbiorami najważniejszych muzeów i kolekcji dzieł sztuki na świecie i w Polsce, a także z funkcją mecenatu artystycznego oraz jego wpływem na kształt dzieła sztuki. Uczeń:

3. łączy dzieło z muzeum lub miejscem (kościół, pałac, galerie), w którym się ono znajduje.

Nauczysz się

określać chronologię sztuki archaicznej;

rozróżniać elementy porządków architektonicznych i planów świątyń greckich;

rozróżniać style malarstwa wazowego;

analizować przykłady rzeźb archaicznych;

definiować pojęcia: [porządek dorycki](#), [porządek joński](#).

Wstęp

Sztuka okresu archaicznego, czerpiąca ze starszych wzorów, była punktem wyjścia dla dalszego rozwoju sztuki greckiej, a w efekcie sztuki światowej. Greckie porządki architektoniczne o znaczeniu nie tylko konstrukcyjnym, ale także estetycznym, stały się

podstawą architektury. Schematyczna i blokowa rzeźba archaiczna stała u podstaw późniejszych poszukiwań kanonu, realizmu, a także ekspresji.

Wznoszenie monumentalnych świątyń, poszukiwanie, a później udoskonalanie środków wyrazu dla przedstawienia w rzeźbie i malarstwie postaci ludzkich i zwierzęcych było niezwykle istotne dla artystów późniejszych epok.

Animacja pt. *Początki sztuki greckiej - okres archaiczny*

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/Dsq9Tv2o>

HS-024-OK2

Źródło: online skills.

Pogadanka o znaczeniu i obecności osiągnięć sztuki greckiej okresu archaicznego dla dalszego rozwoju światowej ze szczególnym uwzględnieniem architektury i rzeźby.

Moschoforos jako przykład rzeźby archaicznej

Moschoforos, 570-560 p.n.e., Muzeum Akropol, Ateny, Grecja, online-skills, CC BY 3.0

Moschoforos, 570-560 p.n.e., Muzeum Akropol, Ateny, Grecja, online-skills, CC BY 3.0

Moschoforos, 570-560 p.n.e., Muzeum Akropol, Ateny, Grecja, online-skills, CC BY 3.0

Zadania

Ćwiczenie 1

Na zasadzie „przenieś i upuść” wyznacz na osi czasu kolejno chronologię okresów w sztuce starożytnej Grecji.

okres późnoarchaiczny, okres wczesnoarchaiczny, okres wieków ciemnych, okres dojrzałego archaizmu

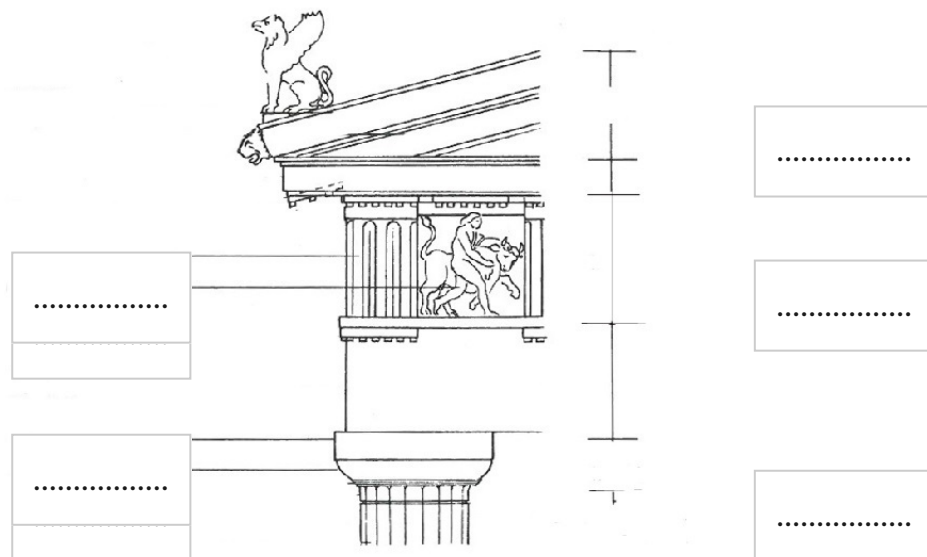
Ćwiczenie 2

Źródło: Monika Kamińska.

Ćwiczenie 3

Wybierz właściwe nazwy poszczególnych elementów porządków architektonicznych.

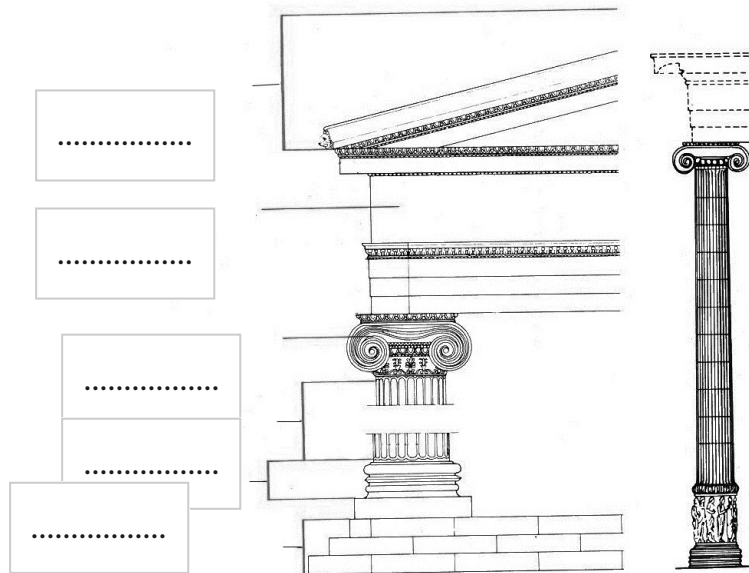
kapitel, abakus, tryglif, fryz, przyczółek, echinus, metopa

Ćwiczenie 4

Wybierz właściwe nazwy poszczególnych elementów porządków architektonicznych.

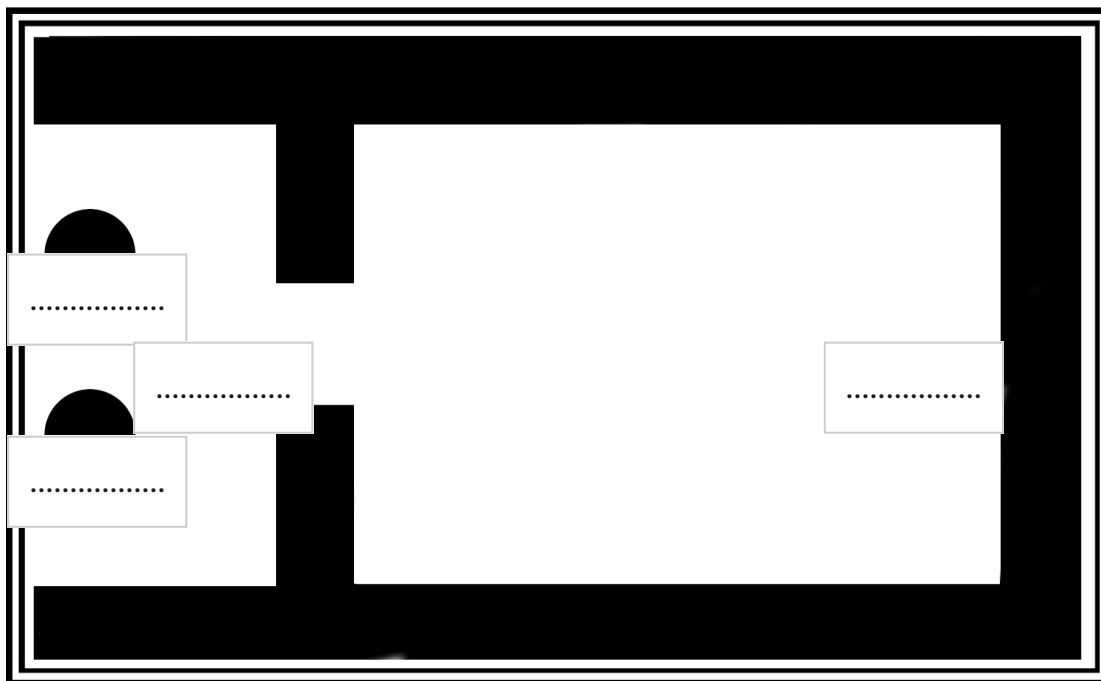
baza, woluta, fryz, przyczółek, trzon

Ćwiczenie 5

Nazwij poszczególne części starożytnej świątyni greckiej.

cella lub naos, kolumna, przedsionek, kolumna

Ćwiczenie 6

Ćwiczenie 7

Źródło: Monika Kamińska.

Ćwiczenie 8

Rozpoznaj poniższy zabytek

☐ Skarbiec Syfnijszyków

☐ Jeździec Rampin

☐ Waza François

Słownik pojęć

Porządek dorycki

porządek w architekturze greckiej o przysadzistej, zwartej formie. Charakterystyczny jest dla niego kapitel złożony z echinusa i abakusa, fryz tryglifowo-metopowy oraz brak bazy.

Porządek joński

porządek w architekturze greckiej o smukłych, lekkich proporcjach. Kolumna w porządku jońskim spoczywa na bazie. Charakterystyczną częścią kapitelu jest woluta (ślimacznica). Fryz joński ma formę ciągłą.

Styl czarnofiguralny

technika zdobienia waz greckich stosowana od okresu późnoarchaicznego. Czerwone tło naczyń pokrywane było dekoracją rysunkową w kolorze czarnym.

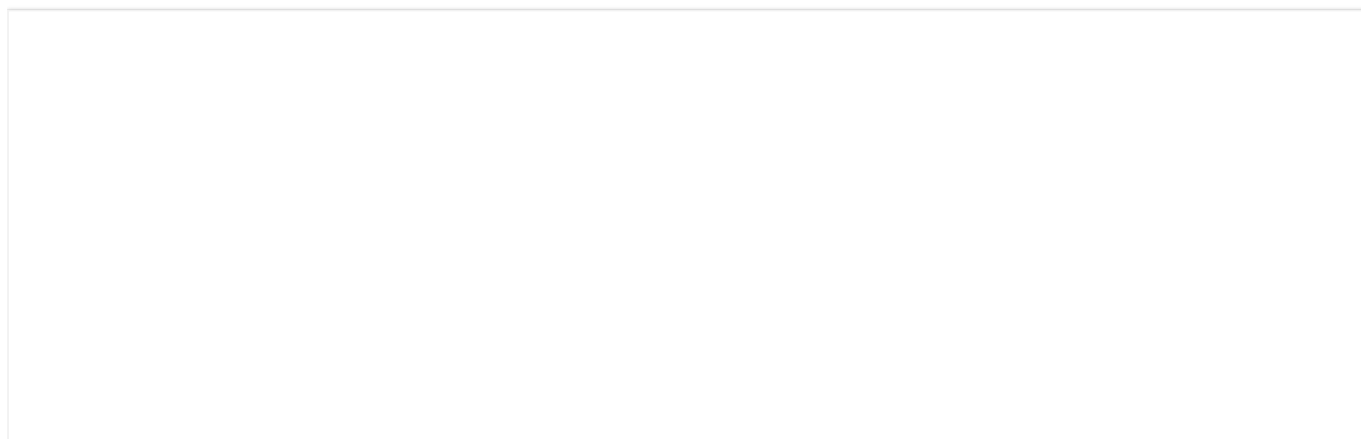
Styl czerwonofiguralny

technika zdobienia waz greckich stosowana od okresu późnoarchaicznego. Czarne tło naczyń pokrywano dekoracją w kolorze czerwonym.

Styl geometryczny

sposób zdobienia waz greckich w okresie wieków ciemnych i okresie wczesnoarchaicznym polegający na pokrywaniu powierzchni naczyń prostą dekoracją geometryczną w układzie pasowym. Stopniowo do repertuaru form wprowadzane są również uproszczone postacie zwierzęce, a potem ludzkie.

Galeria dzieł sztuki

Sztuka grecka w okresie archaicznym, ok. 740 p.n.e., Miejskie zbiory sztuki, Monachium, Niemcy, Wikipedia, domena publiczna